

canvas

Kinderen van het verzet

Inhoud

Kinderen van het verzet. Een noodzakelijke reeks.	3
De afleveringen	
Aflevering 1: In het verzet!	6
Aflevering 2: De hel van de kampen	7
Aflevering 3: Een oorlog die nooit stopt	8
Aflevering 4: Helden op de barricade	9
Aflevering 5: Erfenis van een oorlog	10
Aflevering 6: De mythes over het verzet	11
De getuigen	12
De makers	16
Verwacht: Kinderen van de Holocaust	17
Een boekenreeks en een reis	18
Contact	21

Kinderen van het verzet

Vanaf dinsdag 22 oktober

Na *Kinderen van de collaboratie* in 2017 brengt Canvas dit najaar *Kinderen van het verzet*. Precies 75 jaar na de bevrijding vertellen 13 getuigen hoe de erfenis van de Tweede Wereldoorlog hun eigen leven heeft bepaald, soms tot vandaag. Ze vertellen over de verzetsdaden van hun ouders en hoe ze daar soms zelf bij werden betrokken, over het verlies en de pijn, over de verschrikkingen van de Nazi-concentratiekampen en onverwerkte oorlogstrauma's.

Hoe bepalend is de oorlog geweest voor deze 'tweede generatie'-oorlogsslachtoffers? En hoe kijken de getuigen naar de wereld van vandaag? In een tijd van polarisering en extremisme uiten sommigen hun vrees voor de toekomst en hameren ze op het belang van de herinnering.

Vanaf dinsdag 22 oktober om 21.20 u. op Canvas en meteen ook integraal op VRT NU.

Olivier Goris, netmanager Canvas: *“Met ‘Kinderen van het verzet’ brengt Canvas opnieuw een noodzakelijke reeks over de manier waarop wij in Vlaanderen omgaan met moeilijke bladzijden uit onze geschiedenis. Verzet en collaboratie zijn latente thema’s in onze maatschappij, ze zorgen nog altijd voor beroering. ‘Kinderen van het verzet’ geeft een stem aan mensen voor wie de oorlog traumatische ervaringen heeft gebracht, maar die hun verhaal decennialang nergens kwijt konden. De reeks toont aan dat de Tweede Wereldoorlog ook 75 jaar na datum nog altijd gevolgen heeft in het Vlaanderen van vandaag.”*

Historicus **Koen Aerts** (UGent) zorgde net als bij de *Kinderen van de collaboratie* ook nu voor de wetenschappelijke begeleiding: *“‘Kinderen van het verzet’ is een even logisch als noodzakelijk vervolg op ‘Kinderen van de collaboratie’. Logisch omdat ook deze reeks focust op kinderen die opgroeien in de schaduw van het oorlogsverleden. Noodzakelijk omdat ze een portret brengt van kinderen die in de hoek zitten waar tijdens de bezetting de klappen vielen, een kamp dat na de oorlog vaak werd vergeten of geridiculiseerd. Hoewel het verzet als winnaar uit de oorlog kwam, verloor het in de Vlaanderen de strijd om de herinnering. Canvas maakt de inhaalbeweging en geeft dat verhaal een stem, een gezicht en een betekenis.”*

Nico Wouters is directeur van het Studiecentrum Oorlog en Maatschappij (CegeSoma). Hij beaamt het gebrek aan aandacht waar verzetsmensen decennialang mee moesten omgaan: *“De geschiedenis van het verzet in Vlaanderen is niet zozeer 'onverwerkt verleden' als wel 'vergeten verleden'. Terwijl de*

collaboratie en de repressie overmatig veel aandacht krijgen, verdwijnt het verzet na 1945 geleidelijk tussen de plooiën van de geschiedenis. Toch heeft het verzet ook in Vlaanderen een sterke aanwezigheid en een rijke geschiedenis. Daarom is deze nieuwe reeks wellicht nog belangrijker dan die over de collaboratie. 75 jaar na de bevrijding voegt ze een essentiële laag toe aan de eenzijdige oorlogsherinnering in Vlaanderen.”

Dertien lotgenoten aan het woord

De dertien ‘kinderen van het verzet’ die in deze reeks aan het woord komen, vormen geen homogene groep. Ze staan allemaal anders in het leven, met hun eigen bagage en overtuigingen. Wat ze wel delen, is de erfenis van een bezwaard oorlogsverleden.

De groep is ook in de benadering van dat verleden heel divers, maar één ding hebben ze allemaal gemeen: ze zijn trots op hun ouders, die ervoor hebben gekozen zich niet neer te leggen bij de Nazi-bezetting en actief in het verzet te stappen. Ook al had die keuze voor velen van hen dramatische gevolgen.

De getuigen vertellen over de risico’s die hun ouders namen tijdens de oorlog. Die ouders zaten allemaal in het verzet, maar hielden zich met heel verschillende activiteiten bezig. Sommigen verspreidden sluikpers, anderen hielpen mensen onderduiken en nog anderen pleegden aanslagen of sabotagedaden.

Sommige getuigen hebben de oorlog als kind of als jonge tiener heel bewust meegemaakt, anderen zijn pas jaren na de oorlog geboren. De jongste getuige in de reeks is 53, de oudste is 92. De oudere getuigen zijn vaak getraumatiseerd door wat ze tijdens de oorlog zelf hebben beleefd. Sommige van hen zagen hoe hun ouder of ouders werden gearresteerd door de Duitsers. In een aantal gevallen keerden ze nooit terug. De getuigen herinneren zich hoe het voelde om voortdurend in angst te leven, bang voor een inval van de Gestapo. En hoe het was om als kind een groot geheim te dragen, waar je tegen niemand iets over mocht zeggen. Al die ervaringen hebben op hen een blijvende impact gehad.

Getuige Laurent Marting op de plek in het fort van Breendonk waar zijn vader werd terechtgesteld (© VRT)

De jongere getuigen in de reeks delen dan weer andere ervaringen. Zij behoren tot een naoorlogse generatie die opgroeide in een gezin waar de oorlog nog dagelijks aanwezig was. Maar vaak rustte op dat verleden een taboe, waardoor het onmogelijk was om vragen te stellen aan hun ouders. De kinderen werden geconfronteerd met gebeurtenissen en emotionele uitbarstingen die ze niet konden plaatsen en niet zelden zochten ze zelf een manier om te ontsnappen aan die oorlog. Meestal voelden ze pas decennia later de nood om te gaan graven in het oorlogsverleden van hun ouders. Wat ze ook deden en doen in het leven, ook voor hen is de oorlog nooit ver weg.

Net zoals *Kinderen van de collaboratie* is ook *Kinderen van het verzet* chronologisch opgebouwd. De eerste aflevering begint met de Duitse inval in België in 1940 en de laatste eindigt in het nu.

Experten aan het woord in slotaflevering

Aan het eind van de reeks volgt er een aflevering met uitsluitend historici. Die zal gaan over de manier waarop Vlaanderen sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog is omgegaan met de herinnering aan het verzet. (zie verder op p. 11)

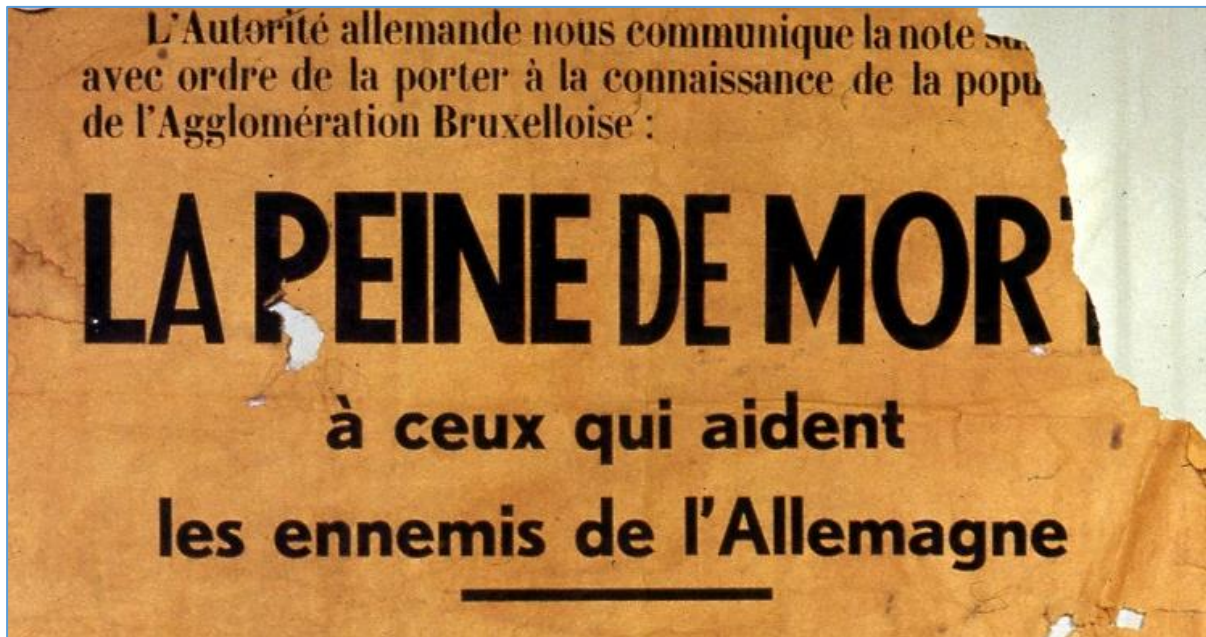
Uniek archiefmateriaal

De verhalen van de getuigen worden gestoffeerd met uniek archiefmateriaal uit binnen- en buitenlandse archieven. Net als bij *Kinderen van de collaboratie* zorgde animator Joost Jansen voor de sfeervolle en ingetogen generiek en animaties in de afleveringen. Johan Hoogewijs tekende net zoals in *Kinderen van de collaboratie* en *Kinderen van de kolonie* voor op maat gecomponeerde muziek. De wetenschappelijke begeleiding van de reeks berustte bij dr. Koen Aerts (UGent), die zijn expertise eerder ook al leende voor de *Kinderen van de collaboratie*.

Kinderen van het verzet is een productie van Canvas.

Aflevering 1: In het verzet!

Dinsdag 22 oktober

Verzetslieden worden opgespoord (CegeSoma)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stapten tienduizenden Belgen in het verzet tegen de Nazi's. Hun kinderen getuigen over die oorlogsperiode. Wat deden hun ouders, waarom gingen ze in het verzet en hoe gevaarlijk was dat? Beseften ze welk risico ze namen en welke impact hun verzet kon hebben op hun omgeving?

De kinderen herinneren zich de oorlogsperiode nog levendig. Hoe ze moesten zwijgen over wat ze thuis zagen en hoorden, en hoe bang ze waren dat de verzetsdaden van vader of moeder zouden worden ontdekt.

Veel verzetslieden werden opgepakt door de Duitsers. Die arrestaties staan 75 jaar later bij vele kinderen nog op het netvlies gebrand. Sommige getuigen zagen hun vader of moeder nooit terugkeren uit Duitse gevangenschap. Vandaag blikken ze terug: was het dat allemaal waard? En welk gevoel overheerst: trots om wat ze deden? Of verbittering om het onherstelbare verlies?

Laurent Marting

Henri Minten

Yvette Merchiers

Aflevering 2: De hel van de kampen

Dinsdag 29 oktober

Gevangenen tijdens een dodenmars

September 1944. Het grootste deel van België is bevrijd, maar de oorlog is nog niet voorbij. Tienduizenden Belgen zitten nog vast in Nazi-concentratiekampen in Duitsland. De familie is niet op de hoogte van hun lot. Het is bang afwachten wie terugkomt en wie niet. En wanneer de overlevenden terugkomen, zijn hun verhalen zo gruwelijk dat haast niemand ze gelooft.

De getuigen vertellen hoe zij de bevrijding in België meemaakten. Het was vaak erg dubbel: langs de ene kant vreugde om het einde van de bezetting, langs de andere kant de grote onzekerheid over het lot van vader of moeder. Maandenlang bleef die onzekerheid hun leven bepalen. Pas in de zomer van 1945 kwam er nieuws: had hun vader of moeder de kampen overleefd of niet? En in welke toestand?

De verhalen over die kampen kwamen vaak pas veel later. Ze zijn zo gruwelijk dat het voor veel kinderen ook vandaag nog heel moeilijk is om te vertellen wat hun ouders in Duitse gevangenschap hebben doorgemaakt.

Bertje Ureel

Marcel Torfs

Nelly Baeten

Aflevering 3: Een oorlog die nooit stopt

Dinsdag 5 november

Getuige Jan Vanriet tussen een groep van voormalige politieke gevangenen (Jan Vanriet / VRT)

De oorlog is voorbij, maar in veel gezinnen van verzetslui blijft hij nog decennia lang elke dag aanwezig. En toch is spreken over die oorlog vaak taboe. Kinderen groeien op met de oorlogstrauma's van hun ouders. Wie het oorlogsverleden oprakelt, rijt daarmee ook oude wonden open. Overlevenden van de kampen hebben vaak het gevoel dat ze hun verhaal enkel bij lotgenoten kwijt kunnen. Alleen wie het zelf heeft meegemaakt, kan begrijpen wat er in hen omgaat.

De maatschappij zit niet te wachten op hun verhalen en neemt de vlucht vooruit. Oud-verzetsmensen kruipen in hun schulp en bouwen een muur om zich heen. Voor hun kinderen zijn de gevolgen van de oorlog bij hun ouders dagelijks zichtbaar: nachtmerries, woede-uitbarstingen, lichamelijke en geestelijke pijnen, stilzwijgen, verbittering. Ze moeten een manier vinden om er mee om te gaan en worstelen soms nu nog met de zoektocht om alles een plaats te geven.

Jan Vanriet

Henri Heimans

Ellen De Soete

Aflevering 4: Helden op de barricade

Dinsdag 12 november

Weerstanders komen op straat (Amsab)

In de jaren vijftig en zestig verenigen oud-verzetslieden zich en proberen ze te wegen op het publieke debat. Ze strijden voor een strenge bestraffing van collaborateurs en erkenning voor hun eigen verzetsdaden. Later verzetten ze zich met man en macht tegen de plannen om amnestie aan collaborateurs te verlenen. Dat die collaborateurs steeds vaker van zich laten horen, valt in verzetskringen niet in goede aarde.

Hoe meer jaren verstrijken, hoe moeilijker het voor oud-verzetsmensen wordt om hun stem te laten horen. De herinnering aan wat zij deden tijdens de oorlog raakt vervaagd. Er ontstaan mythes die het imago van het verzet besmeuren. Rond het verzet hangt in de jaren zeventig een waas van avonturisme, banditisme en criminaliteit. Veel verzetsmensen zijn verbitterd door de scheefgetrokken herinnering aan hun daden.

Bernadette Kiebooms

Carmen Mussche

Yvette Elyn

Aflevering 5: Erfenis van een oorlog

Dinsdag 19 november

Getuige Yvette Merchiers mijmert over het verleden (© VRT)

De Tweede Wereldoorlog ligt ondertussen al 75 jaar achter ons, maar voor kinderen van verzetsmensen is hij nog dagelijks aanwezig. De oorlog heeft hun leven getekend. Hun engagement op sociaal en maatschappelijk vlak is gelinkt aan het verleden en velen zetten de strijd van hun ouders tegen het extremisme vandaag nog voort.

Vele kinderen van het verzet maken zich zorgen over de erfenis van de daden van hun ouders. Ze kijken door die bril naar de actualiteit en hebben daar ook uitgesproken meningen over. Maar bovenal komt één boodschap altijd bovendrijven: nooit vergeten.

Laurette Van Damme

Laurent Marting

Jan Vanriet

Aflevering 6: Mythes over het verzet

Dinsdag 26 november

De Koningskwesie verdeelt het land (Amsab)

In de laatste aflevering analyseren een aantal experts de beeldvorming in Vlaanderen over het verzet. Waarom denken wij over het verzet wat we denken? Er zijn zo'n aantal beelden die rond het verzet hangen, die doorheen de jaren dominant zijn geworden. Wie over het verzet spreekt, zal vaak beginnen over de zogenaamde 'septemberweerstanders'. Mensen die op het laatste moment in het verzet zijn gegaan, en zich dan tijdens de straatrepressie te buiten gingen aan wreedheden tegen verdachten van collaboratie. Maar stoelt dat beeld ook op werkelijkheid? En waarom zitten er geen verzetsstrijders in het collectieve geheugen in Vlaanderen?

Het verzet heeft in Vlaanderen nooit echt kunnen rekenen op veel publieke belangstelling. De vaderlandslievende organisaties zijn er niet in geslaagd om met één stem naar buiten te treden. Er is in Vlaanderen altijd veel meer aandacht geweest voor de collaboratie dan voor het verzet. Het verzet kreeg nauwelijks aandacht in de populaire beeldcultuur en ook op academisch gebied was er weinig interesse.

Die lacunes worden pas de laatste decennia ingevuld, maar als het gaat over beeldvorming over het verzet, houden veel mythes hardnekkig stand. In deze aflevering leggen historici uit hoe het komt dat Vlaanderen zo'n unieke omgang met dat verzetsverleden heeft gecultiveerd en proberen ze enkele hardnekkige foute denkbeelden de wereld uit te helpen.

Naast **Koen Aerts** (UGent) komen ook **Pieter Lagrou** (ULB), **Nico Wouters** (CegeSoma), **Dimitri Roden** (Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk), **Babette Weyns** (UGent), **Michèle Corthals** (UA) en **Bruno De Wever** (UGent) aan het woord.

De getuigen

In de reeks komen in totaal dertien getuigen aan bod: **Nelly Baeten** (1952), **Ellen De Soete** (1966), **Yvette Elyn** (1937), **Henri Heimans** (1948), **Bernadette Kiebooms** (1934), **Laurent Marting** (1938), **Yvette Merchiers** (1935), **Henri Minten** (1927), **Carmen Mussche** (1942), **Marcel Torfs** (1951), **Bertje Ureel** (1937), **Laurette Van Damme** (1949) en **Jan Vanriet** (1948).

Nelly Baeten

“Ons vader had een waanzinnige afkeer van de Vlaamse Leeuw en ik begrijp waarom. Want hij zei altijd: ‘Dat zongen ze als ze gingen vechten aan het Oostfront’.”

De vader van Nelly Baeten (1952) was pas vijftien jaar toen hij in het Lierse verzet stapte. Hij werd thuis opgepakt terwijl zijn ouders van niets wisten. Na meer dan twee jaar gevangenschap kwam hij weer thuis, maar veel mensen geloofden zijn verhaal niet. Na decennia van stilzwijgen is hij in de jaren negentig opnieuw beginnen spreken. Hij was een van de laatste verzetsmensen die zijn verhaal bracht in scholen en op studiedagen. Ook Nelly zet zich nu in om de herinnering levend te houden.

Ellen De Soete

“Aan het eind van haar leven vroeg ik aan mijn moeder waarom ze ons nooit eens had vastgepakt, of geknuffeld. ‘Wat je liefhebt, pakken ze van je af’, was haar antwoord.”

Toen Ellen De Soete (1966) werd geboren, was de oorlog al meer dan twintig jaar voorbij. Toch werd ze er dagelijks mee geconfronteerd. Haar moeder stapte als 16-jarig meisje in het verzet en zou er een zware prijs voor betalen. Zij werd opgepakt en haar broer werd door de Duitsers doodgeschoten. Dat verlies is haar een leven lang blijven achtervolgen. Ook Ellen kijkt enorm op naar de oom die ze nooit heeft gekend.

Yvette Elyn

“Met ons vader erbij waren wij meer geweest.”

De vader van Yvette Elyn (1937) zat in het Gentse Geheim Leger. Wat hij daar deed, weet ze niet, maar op een dag stond de Gestapo voor de deur. Ze ziet de beelden van de arrestatie nog zo voor zich. Het was de laatste keer dat ze haar vader zag. Het verlies van haar papa heeft Yvette getekend voor het leven. Pas in de jaren '90 kon ze de plek bezoeken waar hij is gestorven, een gevangenis in het huidige Polen.

Henri Heimans

“Mijn vader heeft altijd gezegd dat het voor mijn moeder nog veel zwaarder was dan voor hemzelf. Ondanks wat hij had meegemaakt in Breendonk en in Auschwitz.”

Henri Heimans (1948) is een kind van twee politieke gevangenen. Zijn vader was een joodse verzetsman die Breendonk en Auschwitz heeft overleefd, zijn moeder was een Nederlandse vrouw die in Brussel woonde. Twee lotgenoten die elkaar na de oorlog ontmoetten en samen een kind kregen. Ondanks het warme nest waarin hij opgroeide, werd Henri als kind vaak geconfronteerd met de trauma's van zijn moeder. Als magistraat zette hij zich een leven lang in om ervoor te zorgen dat de mensenrechten van vooral geïnterneerden in België altijd worden gerespecteerd. Onlangs stelde Heimans zich burgerlijke partij in het onderzoek tegen de extreemrechtse groepering Schild en Vrienden.

Bernadette Kiebooms

“Papa heeft zich altijd ingezet voor de verzoening van de gemeenschappen, maar dat is hem door zijn vrienden van het verzet niet altijd in dank afgenomen.”

De vader van Bernadette Kiebooms (1934) was Louis Kiebooms, voor de oorlog hoofdredacteur van de Gazet van Antwerpen en tijdens de oorlog vijf jaar lang politiek gevangene wegens zijn anti-naziberichtgeving in de jaren voor de oorlog. Na de oorlog werd Kiebooms volksvertegenwoordiger voor de CVP. In die hoedanigheid pleitte hij voor amnestie en een verzachting van de repressie. Die acties werden hem in verzetskringen niet in dank afgenomen.

Laurent Marting

“Als er een vijand uw land binnendringt, moet ge u verzetten. Ge heult niet met de vijand. Verzet moet er zijn.”

De beide ouders van Laurent Marting (1938) stapten tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Limburgse verzet. Zijn vader werd opgepakt en samen met 23 andere partizanen in het fort van Breendonk geëxecuteerd. Twee weken na de terechtstelling van zijn vader, werd ook zijn moeder gearresteerd. Zij keerde nooit terug uit de concentratiekampen. Voor Laurent zijn de oorlogstrauma's zo groot dat hij er dagelijks mee bezig is. Hij is nog steeds op zoek naar de plaats waar zijn moeder is gestorven.

Yvette Merchiers

“Herinneren aan wat er 75 jaar geleden gebeurd is, is belangrijk. Maar het is nog veel belangrijker om alert te zijn en er voor te zorgen dat zoiets niet opnieuw kan gebeuren.”

Yvette Merchiers (1935) verbleef tijdens de oorlog bij haar grootmoeder, waar ook een nonkel en een ondergedoken werkweigeraar verbleven. Ze was als kind getuige van de verzetsactiviteiten die daar plaatsvonden. Op een nacht valt de Gestapo binnen en wordt ook haar kamer helemaal binnenstebuiten gekeerd. Die brutaliteit maakt een grote indruk op haar. Yvette is de dochter van Laurent Merchiers, de liberale minister van Justitie die eind jaren '50 als verzetsman een verzachting van de repressie moest doorvoeren.

Henri Minten

“Als je ziet wat mensen van het verzet, waaronder mijn vader, voor het vaderland gedaan hebben en je voelt dat dat nu wordt miskend, dan doet dat pijn. Dat er nu mensen zijn die België uiteen willen trekken, dat doet pijn.”

Henri Minten (1927) is de nestor van alle getuigen. Hij was al een stevige tiener toen de oorlog uitbrak. Op een nacht ontdekte hij per toeval dat zijn vader betrokken was bij het verzet. Het viel hem zwaar dat geheim te bewaren. Toen hij op een dag hoorde dat de Duitsers waren binnengevallen in hun huis, wist hij meteen hoe laat het was. Zijn vader overleefde de oorlog, maar had een afkeer van geweld en conflict. Ook Henri zal altijd proberen te verzoenen.

Carmen Mussche

“Ik heb mijn papa nooit gekend, maar ik neem hem niets kwalijk. Hij heeft gedaan wat hij moest doen, hij kon niet anders.”

De vader van Carmen Mussche (1942) zat als communist in het Gentse onafhankelijkheidsfront. Hij verspreidde sluiipers en weigerde geweld te gebruiken. Hij werd in een hinderlaag gelokt en naar Duitse concentratiekampen gestuurd. Net voor het einde van de oorlog was hij een van de vele slachtoffers van de scheepsramp met de Cap Arcona. Carmen heeft geen herinneringen aan haar vader, maar bewondert hem enorm.

Marcel Torfs

“Mijn beide ouders hebben in de concentratiekampen gezeten. Ik heb Duits gestudeerd omdat ik dat volk wilde begrijpen. Ik wilde begrijpen hoe een volk met zo'n cultuur zo'n gruwelijke dingen kon doen.”

De ouders van Marcel Torfs (1951) leerden elkaar kennen tijdens de oorlog, ze zaten ook samen in Het Kempisch Legioen, een lokale verzetsbeweging. Allebei werden ze opgepakt en naar Duitsland gestuurd. Ze overleefden de oorlog en kregen nog vier kinderen. Marcel is enorm gefascineerd door het verzetsverhaal van zijn ouders en zoekt vooral naar antwoorden over het waarom. Door zijn studie van het Duits heeft hij het land leren kennen dat zijn ouders zo slecht heeft behandeld.

Bertje Ureel

“Ik denk nog elke dag aan mijn lieve papa. En ik zal alles doen om de herinnering aan onze verzetshelden levend te houden. Daarom dat ik ook zo vaak in scholen ben gaan spreken.”

De vader van Bertje Ureel (1937) werd doodgeschoten op de dag van de bevrijding van Oostduinkerke. Bertje verloor daarmee haar vader op een moment dat er in het hele land feest werd gevierd. Ze heeft zich zelf jarenlang ingezet voor de herinnering aan het verzet en staat aan de wieg van het Mechelse 8 mei-comité.

Laurette Van Damme

“Heel mijn familie heeft een joodse familie verborgen gehouden, en ze hebben het allemaal overleefd.”

De familie van Laurette Van Damme (1949) zorgde er tijdens de oorlog voor dat er een volledige joodse Antwerpse familie kon onderduiken. De ouders van Laurette namen zelf twee kinderen in huis. Die kinderen verbleven een hele tijd bij hen, tot de Gestapo binnenviel en een van de twee kon oppakken. De hele familie overleefde het en tot op vandaag heeft Laurette contact met een van de jongens die tijdens de oorlog bij haar ouders ondergedoken zat.

Jan Vanriet

“Ik heb geleefd met iemand die enorm beschadigd uit het concentratiekamp is teruggekomen. En dat was niet gemakkelijk, soms zelfs heel pijnlijk.”

Jan Vanriet (1948) is een Antwerpse kunstenaar die kort na de oorlog werd geboren. Zijn ouders leerden elkaar kennen in het concentratiekamp. In de chaos van het oorlogseinde werden er gegevens uitgewisseld en ze spraken af om elkaar in Antwerpen weer te ontmoeten. Ze trouwden en kregen één kind: Jan. Zijn jeugd werd getekend door het oorlogsverleden. De herinnering aan de kampen vormde de motor van hun huwelijk.

De makers

Regie: Ibbe Daniëls en Tom Van Cleynenbreugel

Productie: Ilse Maesen en Lie Laridon

Redactie en interviews: Katherine Schmelzer, Inge Dumon en Sigrid Gevaerts

Beeldredactie: Elke Poppe

Camera: Jan Mestdagh

Geluid: Danny Cornelis

Montage: Bavo Strobbe

Sonorisatie: Hendrik Mertens en Christophe Vandepitte

Kleurcorrectie: Gunther Mertens

Stem: Annelies Moons

Aanbodverantwoordelijke: Luc Gommers

Muziek: Johan Hoogewijs

Animatie: Joost Jansen

Wetenschappelijk advies: Koen Aerts

Eindredactie: Geert Clerbout

Verwacht: Kinderen van de Holocaust

Voorjaar 2020

Dit najaar herdenkt België 75 jaar Bevrijding. In september en oktober 1944 kwam er voor het grootste deel van België een einde aan vier jaar bezetting. Die verjaardag wordt overal in het land uitgebreid gevierd. *Kinderen van het verzet* komt daarom op een uitstekend moment.

In het voorjaar van 2020, op het moment dat Europa het einde van de Tweede Wereldoorlog herdenkt, brengt Canvas *Kinderen van de Holocaust*. In die reeks vertellen nakomelingen van Holocaustslachtoffers hun verhaal. Canvas verzamelde de voorbije maanden getuigenissen over de Jodenvervolging in België en de manier waarop de Holocaust in ons land is herdacht sinds 1945, in binnen- en buitenland. Het resultaat van die opnames wordt gebundeld tot een beklijvende reeks waarin duidelijk wordt hoe de gruwel van de Holocaust ook bij de volgende generatie diepe wonden heeft geslagen. De reeks zal uitgezonden worden vanaf eind april 2020.

Met *Kinderen van de collaboratie*, *Kinderen van het verzet* en *Kinderen van de Holocaust* zal Canvas drie reeksen hebben gemaakt over de tweede generatie Vlamingen die getekend werden door de Tweede Wereldoorlog. Hoe verschillend ook, toch vertonen die verhalen ook een grote overeenkomst: ze tonen hoe onze maatschappij ook vandaag nog altijd doorvlochten is van het oorlogsverleden.

KINDEREN VAN HET VERZET HET BOEK BIJ DE CANVASREEKS

Vanaf het moment van de **Duitse inval** in mei 1940 begon het verzet tegen de bezetting. Vaak ging het om gewone burgers die, uit overtuiging of uit vaderlandsliefde, **actief of passief verzet** pleegden tegen Duitse soldaten, de Duitse oorlogsmachine en Belgische collaborateurs. In de loop van de oorlog organiseerde het verzet zich en werd het gewelddadiger, omdat de bezetter zich genadeloos opstelde. De diepe **tegenstelling tussen 'witten' en 'zwarten'**, tussen verzetslui en collaborateurs, heeft de naoorlogse samenleving getekend. Onder meer daardoor is, zeker in Vlaanderen, het verhaal van de weerstand minder bekend. Onterecht, zoals blijkt uit de **pakkende getuigenissen** in *Kinderen van het verzet*.

Het boek werd samengesteld door **Piet Bonquet** en verschijnt in samenwerking met **Canvas**. Historicus **Geert Clerbout**, de eindredacteur van de documentairereeks en de auteur van onder meer *Publiek geheim*, schrijft het voorwoord.

Piet Bonquet (1958) is historicus en archeoloog. Hij was jarenlang journalist bij de kranten *Het Nieuwsblad* en *De Tijd*. Sinds 2013 is hij freelance journalist en redacteur en schreef hij onder meer *Lief en leed*, *Prostitutie tijdens de Eerste Wereldoorlog* en *Het Laatste Avondmaal naar Leonardo da Vinci. Een wonderlijke geschiedenis*.

Het boek verschijnt op **22 oktober**, wanneer ook de eerste aflevering van de tv-reeks wordt uitgezonden op Canvas. Volgend voorjaar verschijnen ook ***Kinderen van de collaboratie*** (getuigenissen uit de eerder uitgezonden programma's) en ***Kinderen van de Holocaust*** (bij de nieuwe Canvasreeks, gepland voor het voorjaar van 2020).

Polis | 22 Oktober 2019 | 978 94 6310 480 7 | 256 blz. | € 20

Voor meer informatie, een drukproef, recensie-exemplaar of interview-aanvraag, neem contact op met: Toon Van Mierlo, 03 432 98 13 of toon.van.mierlo@polis.be

Canvas gaat met Christophe Busch & Johan Puttemans of Frédéric Crahay naar

AUSCHWITZ & KRAKAU

CHRISTOPHE BUSCH: 'Auschwitz-Birkenau zou iedereen minstens eenmaal moeten bezoeken in zijn leven. Het is een iconische plaats die symbool staat voor de gruwelijke moord op meer dan 1,1 miljoen mensen. Maar Auschwitz was niet alleen een vernietigingskamp: het was ook een zeer groot concentratiekamp met meer dan 100.000 slavenarbeiders die werden ingezet om een gehele industrie uit te bouwen. Op deze reis bezoeken we zowel het museum als unieke plaatsen waar zelden toeristen komen.'

JOHAN PUTTEMANS: 'Auschwitz-Birkenau bezoeken is een duik nemen naar het duistere verleden om hopelijk de toekomst voor zulke wandaden te behoeden.'

FRÉDÉRIC CRAHAY: 'De Franse filosoof Alain Finkielkraut zei ooit: "Auschwitz respecteren is er niet meer naartoe gaan". Volgens mij zijn respectvolle en leerrijke studiereizen echter perfect te combineren. Daar is deze reis naar Auschwitz-Birkenau en Krakau een mooi voorbeeld van. Centraal in deze aanpak zijn de Introductiedag in Kazerno Dossin en de contextualiserende uitleg ter plekke.'

Birkenau, 1941 © Kazerno Dossin

DAG 1: Brussel - Krakau - Auschwitz A

Na de vlucht naar Krakau reist u door naar Oswięcim, het Duitse Auschwitz ten zuiden van Krakau aan de grens met Silezië. U begint het bezoek bij het Stammlager of hoofdkamp Auschwitz I. Boven de ingang leest u de bekende spreuk *Arbeit macht Frei*. U bezoekt verder de SS-Stedtung, het huis van de kampcommandant en wandelt naar de Kruppstal, het SS-Unterkunftgebatide, de bakkerij en de SS-Küche. Na het avondmaal verzorgen de reisleiders een lezing over het 'Interessengebiet des KZ Auschwitz'.

DAG 2: Auschwitz O-M-A

U bezoekt Birkenau, het grootste vernietigingskamp van de nazi's, met de dodenpoort en de Judenrampe waar de treinen van de gedeporteerden toekwamen. U loopt dezelfde route als de Joodse slachtoffers voordat ze geselecteerd werden voor de dood in de gaskamers of dwangarbeid. Daarna verkent u de site met het quarantainekamp, de blokken waar de vrouwen gevangen zaten, het gebouw waar de ontsmettingen gebeurden, Krematorium II en III, de Zentralsauna, Krematorium IV en V, Bunker 2 en de massagraven in het berkenbos.

Bij terugkeer in het hotel kunt u de lezing 'De 2 fotoalbums van Auschwitz-Birkenau: daders en slachtoffers door de lens van de SS' bijwonen.

DAG 3: Auschwitz - Krakau O-M-A

In Krakau verkent u de wijk Kazimierz, waar delen van de film *Schindler's List* van Steven Spielberg werden opgenomen. U bezoekt er de Remuhsynagoge, die nog altijd dienst doet als Joods gebedshuis, en de Apteka pod Orlem, de enige apotheek die functioneerde in het toenmalige getto. Tot slot bezoekt u de fabriek van Oskar Schindler, de Duitse industrieel die bekend werd door zijn hulp aan de Joden tijdens de Holocaust. In deze fabriek krijgt u het verhaal van de bezetting van Polen te horen. U sluit het hoofdstuk Auschwitz af met de lezing 'Een dutvelse transitie. Hoe gewone mensen buitengewoon kwaad kunnen plegen'.

DAG 4: Krakau O-M-A

U start de dag met een bezoek aan het Nationaal Museum dat onderdak biedt aan Leonardo da Vinci's *De dame met de hemelelfn*. Daarna wandelt u langs de Koninklijke Weg, de middeleeuwse vestingen en de St.-Florianpoort uit de 14de eeuw. U ziet de Grote Markt, het belfort en de gotsche O.L.V.-basiliek. In de namiddag gaat u naar de Wawelheuvel met het koninklijk kasteel en de kathedraal, de laatste rustplaats van de meeste Poolse monarchen. De Sigmundkapel wordt beschouwd als het mooiste renaissancebouwwerk ten noorden van de Alpen.

DAG 5: Krakau - Brussel O

Na het ontbijt heeft u nog even vrije tijd voor u naar de luchthaven gaat voor de terugvlucht naar Brussel. Tip: u kunt in de wijk Kazimierz nog het erg interessante museum bezoeken in de oude synagoge met diverse thema's over de Joodse cultuur.

CHRISTOPHE BUSCH is algemeen directeur van Kazerne Dossin en expert dadergedrag bij collectief geweld. Als criminoloog en master in de holocaust- en genocidestudies slaat hij een brug met terrorismestudies.

JOHAN PUTTEMANS studeerde filosofie en geschiedenis. Hij werkt als pedagogisch coördinator bij de vzw Auschwitz in Gedachtenis - Stichting Auschwitz, waar hij zorgt voor het overbrengen van de geschiedenis van de Shoah aan de hand van conferenties, rondleidingen en artikels.

FRÉDÉRIC CRAHAY studeerde geschiedenis aan de Vrije Universiteit Brussel en internationale politiek aan de Universiteit Antwerpen. Sinds 2010 werkt hij voor de Stichting Auschwitz - vzw Auschwitz in Gedachtenis, waarvan hij sinds 2015 directeur is.

REISDATA

→ wo 20 mei 2020
← zo 24 mei 2020

→ wo 10 juni 2020
← zo 14 juni 2020

→ wo 24 juni 2020
← zo 28 juni 2020

Deze reis is een coproductie van Canvas, Davidsfonds Cultuurreizen, Kazerne Dossin en de Stichting Auschwitz - vzw Auschwitz in Gedachtenis

REISSOM PER PERS.

2-persoonskamer: € 1.395
toeslag 1-persoonskamer: € 165
korting met Davidsfonds Cultuurkaart: € 40
min. 15, max. 25 deelnemers

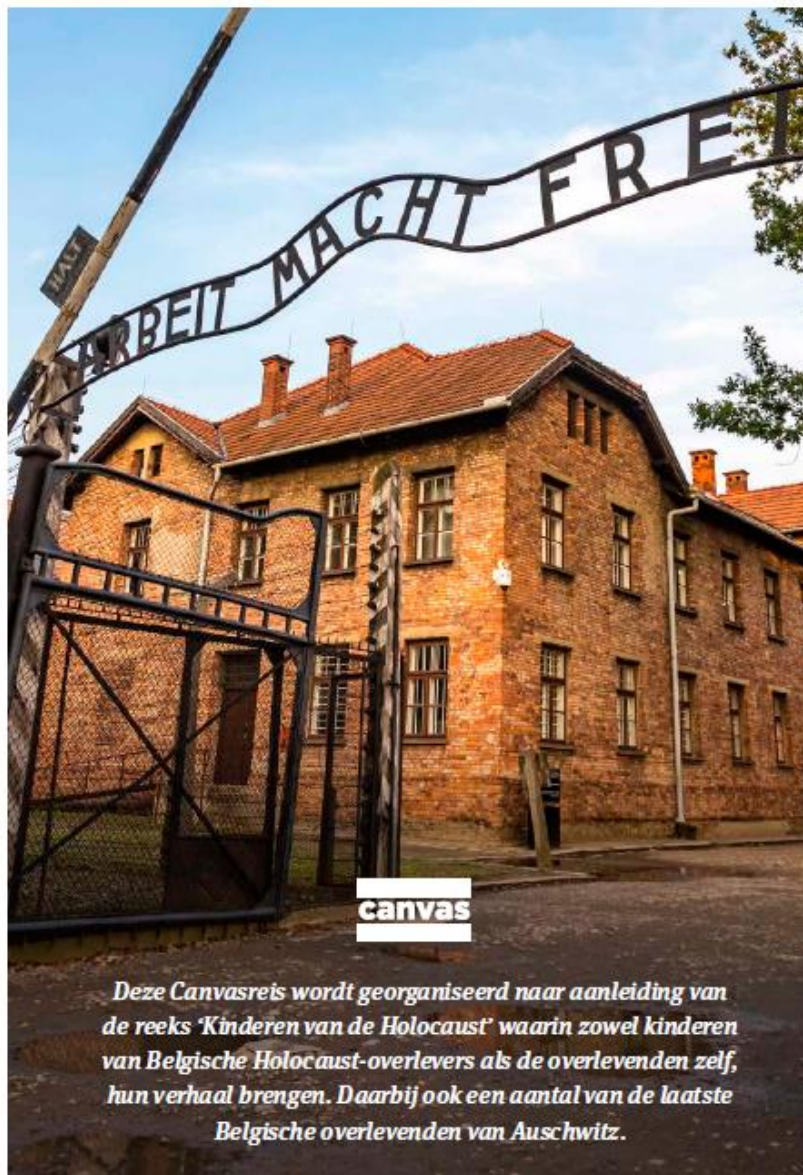
INBEGREPEN

- + De toegangsgelden voor de vermelde bezoeken
- + Nederlandstalige reisleiding en deskundige toelichting door Christophe Busch en Johan Puttemans of Frédéric Crahay
- + Introductiedag en rondleiding in Kazerne Dossin in Mechelen met broodmaaltijd op zaterdag 2 mei 2020
- + Gebruik van de audiofoon
- + Lokale Nederlands- of Engelstalige gidsen
- + Fooien voor lokale gidsen en chauffeurs
- + Overnachtingen met ontbijt in Hotel Impertale**** in Oswiecim en INX Design Hotel Kazimierz**** in Krakau (of gelijkwaardig)
- + 3 middag- en 4 avondmalen in lokale restaurants of de hotels
- + Vluchten Brussel - Krakau h/t met Brussels Airlines, de luchthaventaksen en CO2-compensatie
- + Transfers en vervoer ter plaatse in comfortabele autocar
- + Annulerings-, bagage- en bijstandsverzekering

VLUCHTGEGEVENS (O.V.)

Heen Brussel 11.45 u.
Krakau 13.40 u.
Terug Krakau 14.20 u.
Brussel 16.15 u.

+ **Boek:** Het XXste transport naar Auschwitz van Marc Michiels & Mark Van den Wijngaert; **Cursus:** Her einde van de Tweede Wereldoorlog. De impact van de oorlog op België door o.a. Mark Van den Wijngaert, Bruno De Wever en Marc Michiels in Mechelen

Deze Canvasreis wordt georganiseerd naar aanleiding van de reeks 'Kinderen van de Holocaust' waarin zowel kinderen van Belgische Holocaust-overlevers als de overlevenden zelf, hun verhaal brengen. Daarbij ook een aantal van de laatste Belgische overlevenden van Auschwitz.

Perscontact

MEER INFORMATIE

Anne Stroobants, communicatieverantwoordelijke Canvas
tel. 02 741 51 63 – anne.stroobants@vrt.be

INTERVIEWS

interviews@vrt.be

PERSFOTO'S

Persfoto's zijn beschikbaar op het Persportaal van VRT Communicatie: <http://pers.vrt.be>
Geert Van Hoeymissen - Fotoredactie Canvas - 02 741 35 59 - geert.vanhoeymissen@vrt.be

Meer info in de Canvas-pressroom:
<http://communicatie.canvas.be>